

IV MƏQALƏ

Bizim müstəqilliyimizin bu günü və gələcəyi Azərbaycan xalqının birliyindən, Azərbaycan xalqının həmrəyliyindən, Azərbaycan xalqının öz müstəqilliyini qorumaq əzmindən asılıdır.

**Heydər ƏLİYEV,
Ümummillə lider**

Azərbaycan sinerjisi və dünya düzəni

Doğrudan da, Azərbaycanda aparılan informasiya savaşı "iç cəbhəsi"ne Azərbaycan dövlətçilik və liderlik sinerjisinin mahiyyəti işığında baxanda çox məqamları görmək mümkündür. Bu prizmada aydın olur ki, indi bizə dost olmaq istəməyən bir sıra dairələr məhz Azərbaycan sinerjisinin konstruktiv təbiətindən və birləşdirici mahiyyətindən ehtiyat edirlər. Onlar bu məsələyə artıq yeni dünya düzəni və yeni qlobal təhlükəsizlik sisteminin arxitekturası kontekstində qiymət verirlər. Şiştirməsiz belədir.

Çünki vətəndaşı olduğumuz müstəqil dövlət qlobal miqyasda dəyərləndirilir. Bundan, əlbəttə, qürur duymalıyıq. Eyni zamanda məsələnin bu dərəcədə aktuallaşması və qloballaşması böyük məsuliyyəti də dərk etməyimizi tələb edir. İndi oyunlar elə səviyyədə və ritmdə aparılır ki, bütün cəmiyyət həssas məkana çevrilmişdir. Buna görə də regional və multiregional miqyaslarda uğurlu olmaq üçün Azərbaycanda güclü cəmiyyət qurmaq gərəkdir. Azərbaycan cəmiyyəti

Lakin lider səviyyəsində bu məsələni alovlandırmaqda xüsusi məqsəd informasiya savaşı "iç cəbhəsində" Azərbaycan vətəndaşlarının arasına nifaq salmaq, onların bir-birinə inamsızlığına nail olmaq və nəticədə toplumu psixoloji olaraq parçalamaqdan ibarətdir. Məsələ uğurlu liderə bağlıdır isə həssaslıq daha da artır. Bir sıra sadələşən insanlar özlərindən və liderlərindən şübhə edirlər və çox təhlükəli "bu lider bizdən deyil" kimi sindroma tutulurlar. Bu, baş versə, bütövlükdə cəmiyyət və dövlət ciddi risk qarşısında qalmış olur!

XX əsrin 90-cı illərinin əvvəllərində müəyyən dairələrdə xüsusi ideoloji doktrinalar hazırlandı. Həmin doktrinaların əsas məqsədi fərqli düşüncə dövrlərində, ölkələrdə və cəmiyyətlərdə pozucu, dağıdıcı, aşağılayıcı xarakterli informasiya müharibəsi aparmaqdan ibarət idi. Bu sırada keçmiş sovet respublikalarına qarşı fəaliyyət ayrıca yer tuturdu. Həmin mərhələdə Azərbaycanda baş verən proseslərin mahiyyətinə bu prizmadan baxanda müəyyən əlamətləri ayıra bilərik.

Öncə, ulu öndər Heydər Əliyev haqqında doğru olmayan informasiyalar yaymağa başladılar. Heydər Əliyevi bütün cidd-cəhdlə antimillə düşərgəyə aid olan "KQB generalı" kimi təqdim etməyə cəhdlər etdilər. Bu proses H.Əliyev xalqın təkidi ilə yenidən hakimiyyətə qayıdandan bir neçə il sonra da davam etdi.

İnformasiya savaşı sərəhədləri bununla məhdudlaşmırdı. Ə.Elçibəyin "ağzını cırmışdılar", E.Məmmədov Lefortovoda "satın almışdılar", X.R.Ulutürk də "satqın imiş". Bunlarla yanaşı, Azərbaycanda azadlıq hərəkatı tamamilə "saxta adamlar" tərəfindən kənar əmrə təşkil olunmuş imiş. Bir qədər də irəli gedərək,

Azərbaycanın yeni sınağı: informasiya müharibəsinin "iç cəbhəsi"

güclü olmasa, heç bir siyasi məharət problemi tam həll edə bilməz. İnformasiya müharibəsinin bu cür sərt və güzəştisiz şərtləri aspektində "güclü cəmiyyət nədir?" sualına cavab axtarışı xeyli aktuallaşır.

Güclü cəmiyyətin informasiya təminatı

Biz "güclü cəmiyyət" anlayışının fəlsəfi və ya siyasi-nəzəri tərifini vermək niyyətindən uzağıq. Çünki bu elmi problem çoxaspektlidir, xüsusi araşdırmalar tələb edir. Lakin indi Azərbaycana qarşı aparılan informasiya savaşı "iç cəbhəsi" aspektində güclü cəmiyyətin bir sıra xüsusiyyətləri üzərində dayanmaq faydalı olardı.

Güclü cəmiyyət başqa toplumlara və qövmələrə yuxarıdan aşağı baxan kollektiv deyildir. Cəmiyyətin informasiyaya qarşı dayanıqlılıq kontekstində gücü istənilən kritik situasiyada birliyi saxlaya və eyni zamanda, yaranmış vəziyyətdən kreativ (yaradıcı və innovativ) nəticələr çıxara bilməsidir. Yəni burada cəmiyyətin həm özünə empatiyası (özünü daxilən dərk edə bilməsi, özünün "adekvat surətini çıxara bilməsi səviyyəsi"), həm də ətraf mühitlə münasibətlərini milli maraqlara uyğun qura bilməsi önəm kəsb edir. Bu zaman, güclü cəmiyyət müstəqil qərarlar qəbul etmək iqtidarında olmalıdır. Bu şərt önəmlidir, çünki toplum müstəqil qərara gələ bilmirsə, onun azadlığından danışmağın anlamı qalmır. Azad olmayan toplum isə heç bir halda öz taleyinə sahib çıxma bilmir – kənardan asılılıq həyat tərzinə çevrilir.

Liderə qarşı qaydasız müharibə

Vurğuladığımız bağlılıqda cəmiyyətin gücünün təməlinə kollektiv birliyin təməl təminatçı faktoru olan Lider – Xalq birliyinin dayandığını demək mümkündür. Məsələ ondan ibarətdir ki, müasir araşdırmaçıların yekdil mövqeyinə görə, artıq dünya miqyasında əsas faktorlar kollektivlərdir – cəmiyyətlər, dövlətlər qrupu, regionlar, multiregional silyektlər, müxtəlif siyasi, hərbi, iqtisadi, hüquqi birliklər (və ya təşkilatlar) və s. Bu özəlliyin müstəqil dövlət aspektində birbaşa təzahürü cəmiyyətin birliyi ki, onun da təminatında lider-toplum münasibətlərinin xarakteri və məzmunu dayanır. İndi ləyaqətli lideri olmadan heç bir müstəqil dövlətin və ya cəmiyyətin uğur qazanması mümkün deyildir! Bu, politoloji və fəlsəfi aksiomdur! Həmin səbəbdən, ləyaqəti, fəallığı müstəqil siyasətdə ifadə olunan hər bir dövlətə və ölkəyə qarşı informasiya savaşı "iç cəbhəsi" onun liderini legitimləşdirməkdən ibarətdir.

Liderin legitimləşdirilməsi birbaşa və açıq proses kimi aparılır. Cəmiyyətin müxtəlif kəsimlərində zahifən neytral görünən elə proseslərə təkən verirlər ki, əsas hədəfin lider olduğunu yalnız yekunda anlayırsan. Bunun üçün bir neçə istiqamətdə həmlələr müşahidə edilir.

Birincisi, liderin şəxsi kimliyi haqqında yalan informasiyalar yayılır. Bu zaman cəmiyyətin tarixi təkamül özəlliyindən asılı olaraq Liderin etnik kimliyini təhrif edirlər. Adətən, həmin etnik kimlik məsələsi cəmiyyətin titul millətinin kimliyinin ziddinə olur. Təcrübə bunun bir qayda olduğunu göstərir. Məsələn, Azərbaycanda müasir mərhələdə liderlərin etnik kimliyi haqqında mütəmadi olaraq düzgün olmayan informasiyalar yayılmışdır.

XX əsrin son onilliyi və XXI əsrin ilk üç onilliklərində Azərbaycanda aparılan informasiya savaşı "iç cəbhəsində" Azərbaycanın birliyi baxanda ibarətdir. Bu zaman əsasən üç faktordan istifadə edirlər – məsələn, filan Azərbaycan lideri türk deyil, ya farsdır, ya kürddür və hətta erməni əsillidir. Guya illər öncə Azərbaycana ermənilər Azərbaycan soyadları ilə gəlmişlər və indi bizimlə öz dilimizdə danışanlar əslində ermənidirlər. Bu primitiv priyom olsa da, təhlükəlidir. Çünki onu azərbaycanlı şüuru qəbul etsə, hər kəs hər kəsdən şübhələnməlidir. Şüuraltı belə psixoloji sənədlər yaranır ki, sənirə öz dilində danışan belə ermənidir! Bu üsulu bir sıra hallarda regional faktora da tətbiq etməyə çalışırlar.

Reallıq necədir? Azərbaycanda heç zaman hansısa etnik mensubluq mənfi qiymətləndirilməmişdir və bu, böyük üstünlükdür. Azərbaycanda fars, kürd və ya hətta erməni olmaq qüsur deyildir, əksinə, zəngindir ki, Azərbaycanlı psixologiyasında bu, bir şeydir, normaldır.

bir sıra ünsürlər M.Ə.Rəsulzadəni ermənilikdə ittiham etməyə başlamışdılar.

Bunların fonunda Azərbaycanın böyük fikir sahiblərini aşağılayan şayiələr də yayırdılar. Bu informasiya müharibəsinin Azərbaycanda əsasən ermənilər və bəzi etnik qruplar tərəfindən icra olunduğu faktıdır. Nəticədə necə bir mənərə alınır: Azərbaycanda nə liderlər, nə də ziyalılar vətənə bağlı deyillər və onlar müasir mərhələdə ölkəni uğura apara bilməzlər.

Bununla həmin dairələr liderlərə böhtan səviyyəsindən, ümumiyyətlə, Azərbaycan ziyalılarına qarşı informasiya savaşına keçdilər. Buradan isə, ümumiyyətlə, Azərbaycan xalqını aşağılamağa bir addım qalırdı. Çünki liderləri və ziyalıları etibarlı olmayan xalqın özü də mənəvi, mədəni və əxlaqi baxımdan "keyfiyyətsiz" olmalıdır.

Bütün bu təhlükəli proseslərin qarşısını ulu öndər Heydər Əliyev tarixi baxımdan qısa bir müddətdə qətiyyətlə aldı. Bu zaman siyasi, hüquqi, ideoloji aspektlər harmoniyada tətbiq edildi. Heydər Əliyev azərbaycançılıq ideologiyası ilə, "həmişə fəxr etmişəm ki, mən azərbaycanlıyam" kəlamı ilə, yeni Konstitusiyaya qəbul etməklə, dövlət çevrilişlərinin qarşısını almaqla, bütün istiqamətlərdə inkişafı təmin etməklə buna nail oldu. Ulu öndər əsl güclü dövlət və cəmiyyət yarada bildi.

Kəskinləşən informasiya savaşı

Deməli, artıq Azərbaycana qarşı informasiya müharibəsində müəyyən təcrübə toplanmış dairələr vardır. Biz də təcrübə toplanmış. Üstəlik, Prezident İlham Əliyev Azərbaycanı güclü dövlət və güclü cəmiyyət kimi daha da inkişaf etdirərək, geniş bir geosiyasi məkanda bir sıra dövlətlərin və cəmiyyətlərin güclənməsi üçün uğurlu addımlar atmaqdadır. Bu da informasiya savaşı "iç cəbhəsi" ön plana çıxır.

Belə nəticə alınır ki, informasiya müharibəsinin gedişi Azərbaycan cəmiyyətinin gücündən xeyli asılıdır. Burada vətəndaşların Azərbaycan liderinə böyük dəstəyi çox vacibdir. Yaxın perspektivdə Azərbaycan cəmiyyətinin gücü bununla ölçüləcəkdir. Azərbaycan indi regional miqyasda da əşarəq multiregional arenada fəaliyyət göstərir. Azərbaycan liderinin birləşdirici və inkişafetdirici sinerjisinə qarşı yeni üsullar yaratmağa çalışacaqlar. Bunlar gözənilməz istiqamətlərdən ola bilər. Ancaq hamısının mahiyyəti birdir – Azərbaycan liderini, bizim dövləti, cəmiyyəti və insanları gözənilməz salmaq. Bu dövlətin və cəmiyyətin aparıcı ola bilməyəcəyi yalanını psixologiyaya yeritməyə çalışmaq. Bütün bunlara qarşı dayanmağın çox siyasi, ideoloji və texnoloji üsulları ola bilər. Lakin onlarla yanaşı, sadə vətəndaşların edə biləcəyi təsirli işlər də vardır. Biz nəyi nəzərdə tuturuq?

Məsələn, bir alim, fəhlənin, sahibkarın və ya başqa sadə vətəndaşın informasiya müharibəsi şəraitində faydalı fəaliyyəti nədən ibarət ola bilər? Hər şeydən öncə, çalışdığı sferada uğurlu olmaq. Bunun üçün milliliyi, peşəkarlığı, mənəvi-əxlaqi dəyərləri, dövlətçiliyi, vətənpərvərliyi, dürüstlüyü, hər bir Azərbaycan vətəndaşına saygısını qoruyub saxlamaq gərəkdir. Azərbaycan Prezidentinin səmimiyyətindən, məharətindən, milliliyindən, dövlətçilik şüurundan, xalqa sevgisindən nümunə götürmək lazımdır. Hər hansı nümunəni kənarda – teleekranlarda, xarici təbliğatın saxta məntiqində, aldadıcı və hiyləng rəmzlərində deyil, məhz Azərbaycan, onun tarixində və bu gündə, liderinin şəxsiyyətində və fəaliyyətində, xalqın milli qürurunda, onun ziyalıların nurlu simalarında, ataların qəhrəmanlığında, anaların ismətində görmək vacibdir!

Hər bir azərbaycanlı işində və ümumiyyətlə, həyat tərzində informasiya savaşı Vətənin, dövlətin, dövlət başçısının xeyrinə aparmağı bacarmalıdır! Qərəzli ideoloji məxeyrinə dağıdıcılığı qarşısına Azərbaycan cəmiyyəti məhz bu iradəni göstərməlidir. Həmin iradənin təzahürü hər birimizin iş yerində, gündəlik həyatında, məişətindədir! Bunun çıxış tezisi belədir: "Mən Azərbaycan üçün nə edə bilərəm?"

**Füzuli QURBANOV,
XQ-nin analitiki, fəlsəfə elmləri doktoru**